

Důvěra a pravá zbožnost, Lukáš 20,45-47 a 21,1-4

neděle 28.3.2021

Dnešní čtení z evangelia se vlastně modlitby dotkne jen okrajově. Dokonce tu Pán Ježíš před určitým druhem modlitby varuje. Říká: „Dejte si pozor na zákoníky, kteří se rádi procházejí v dlouhých rízách, mají v oblibě pozdravy na ulicích, přední sedadla v synagógách a přední místa na hostinách. Vyjídají domy vdov a dlouho se na oko modlí. Ty postihne tím přísnější soud.“ (Lukáš 20,46-47). Tato slova jsou určena do společnosti, kde má náboženství zcela jiné postavení než je tomu dnes a v naší zemi.

Náboženství v Ježíšově době má nesmírnou společenskou prestiž. Je spojeno s vědomím výlučnosti izraelského národa jako jediného svědka Boha pravého a živého v moři modloslužebníků. Náboženství je v Ježíšově době a zemi spojené s politikou. Ne tak, že by to znamenalo přímý podíl na moci nad společností, jako třeba v evropském středověku, kdy církevní představitelé byli zároveň světští vladaři.

Farizeové, o kterých Pán mluví tak ostře, nepatřili ke společenské smetánce. Většinou šlo obyčejné lidi, kteří se ale co nejvěrněji snažili uchovávat náboženské tradice svého národa. V poměru k vládnoucí moci byli spíš takovými disidenty. Tvořili tichou opozici, která očekávala svržení moci římských okupantů a obnovení království Izraele. To byla jejich politická pozice

Jejich očekávání bylo založené na určitém pochopení biblických textů, kterým my říkáme starozákonní. Budoucí osvobození Izraele mělo podle nich být úžasným Božím dílem srovnatelným s vyvedením z Egypta nebo návratem Izraele z babylónského zajetí. Věrnost náboženství otců, rozhodnost a vzdor proti cizím modlářským utlačitelům činily z farizeů mezi lidmi velmi oblíbenou skupinu. Jejich obliba byla do jisté míry srovnatelná s oblibou církví za dob komunismu, kdy pro mnohé představovali jinou a sympatičtější možnost než byla státem prosazovaná tupá ideologie.

Proč o tom mluvím? Na situaci farizeů si můžeme uvědomit, že tito lidé byli v situaci velikého pokušení předvést se a využít svojí popularity. Tady vynikne ostrost Ježíšových slov. Pán tu kritizuje ty, kteří mnozí obdivovali a považovali za skutečnou duchovní elitu - to nejlepší z celého izraelského národa. Nejpozději v tuto chvíli mohli mnozí Pána Ježíše začít vnímat dokonce jako zrádce svého lidu, protože se trefuje do těch, kteří byli vnímáni jako zdravé jádro národa. Proto evangelisté Lukáš i Matouš zařazují tato Ježíšova slova těsně před příběh jeho utrpení a smrti, na kterém spolupůsobí skutečnost, že se ho jeho vlastní zřekli.

Na rozdíl od Ježíšovy doby naše společnost organizované náboženství oceňuje velice málo, pokud ho rovnou někteří neoznačují za zlo. Samotné církve také nedávají příliš prostoru pro vytvoření si nějaké prestiže nebo dokonce kariéry. Většinová očekávání jsou namísto na Boha, jako tomu bylo za Ježíšových časů, zaměřena spíš k různým mnohoslibujícím politickým představitelům.

Dnes se od budoucnosti většinou mnoho dobrého neočekává. To si vždycky připomenu skrze své spíš rádoby umělecké zájmy. Vzhledem ke svému zájmu o knihy jsem učinil zkušenost třeba i se sci-fi, neboli vědeckofantastickou literaturou. Za mého mládí šlo často o líčení rájů na Zemi i ve vesmíru, které budou vybudovány pomocí vědy a techniky. Dnešní sci-fi buďto představuje často budoucnost temnou a nejistou. Nebo jde rovnou o relativně nový žánr - tzv. postapokalyptickou sci-fi, která líčí zápas o přežití po totálním kolapsu lidské civilizace. Totéž se týká filmů nejen z oblasti fantastiky a také vážné hudby, která se v posledních sto letech stala nejen posluchačsky obtížnou, ale v některých svých projevech tísnivou, skličující nebo v lepším případě alespoň plnou smutné nostalgie.

Umění, jakkoliv se mnohých zdánlivě netýká, nedělá nic jiného, než že vyjadřuje náladu mezi lidmi. Nežijeme v době vzrušených a krásných nadějí na budoucnost jako Ježíšovi současníci. V duchovním ohledu žijeme v době daleko složitější a smutnější.

Proto věřím, že tento text nemusíme číst jen v jeho kritickém zaměření. Jistě bychom tu kritickou část neměli dát úplně stranou. I tak máme v církevním prostředí dost různých snah o sebe prezentaci, sebe potvrzení a různé druhy zbožného pokrytectví. Pokušení se nějak předvést, každý podle svých schopností a zaměření je totiž pořád stejné. Týká se každého, i mně samotného. Musím se třeba dnes a denně krotit, abych své okolí neubíjel nějakými vyčtenými moudrostmi, abych ve své službě nechtěl zaujmout nějakým svým celkovým vzdělavatelně - kulturním přehledem, spíš než Kristem, který pro nás vstal z zemřelých a vstal z mrtvých. To co jsme četli by pro nás mohlo ale být spíš povzbuzením. Povzbuzením k důvěře v Nebeského Otce, který se dokáže postarat.

Proto se podívejme na příběh o chudé vdově. Obávám se, že ani v dnešní době a i ve zbožných kruzích by chudá vdova nijak neprorazila a nezaujala. Možná by na rozdíl do Ježíšovy doby, kdy neexistovalo žádné sociální zabezpečení, měla alespoň co jíst. Ale i dnes by patřila mezi chudé, slabé a obecně nezajímavé lidi. Lidi, kteří nemají nějaké výjimečné obdarování, vzdělání nebo schopnosti. Lidi, kteří podle rétoriky některých dnešních mudrců vlastně nic nedokázali, nejsou dost úspěšní nebo požehnaní. Přesto ji Pán Ježíš ocenil zvláštním způsobem: „Vpravdě vám pravím, že tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní. Neboť ti všichni dali dary ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku; dala všechno, z čeho měla být živa.“ (Lukáš 21,3-4)

Mnozí četli a čtou tento příběh ve smyslu, že máme dávat víc, že máme dávat tak, aby to bylo citelné ne jako ti boháči z příběhu, kteří jen trochu usypali za svého bohatství, aby sklídl bohatou úrodu obdivu a uznání. Toto porozumění je možné, protože štědrosti se musíme učit. Ale podívejme se na ještě hlubší roviny příběhu.

Dar vdovy byl odvážným krokem víry. Jde o víru, že se Bůh postará. Jde o prostou dětskou důvěru, která je jinde v evangeliu vyjádřena slovy: "Všimněte si havranů: nesejí,

nežnou, nemají komory ani stodoly, a přece je Bůh živí. Oč větší cenu máte vy než ptáci! Kdo z vás může jen o píd' prodloužit svůj život, bude-li se znepokojoval? Nedokážete-li tedy ani to nejmenší, proč si děláte starosti o to ostatní? Všimněte si lilií, jak rostou: nepředou, netkají - a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděn jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká trávu, která dnes je na poli a zítra bude hozena do pece, čím spíše obleče vás, malověrní!" (Lukáš 12,24-28) Pro chudou vdovu byl Bůh Hospodin její obživou, oděvem i celým životem. To je to, co ji dalo odvahu darovat i své poslední drobné. Žila ve víře, že jako se Pán postaral dnes, postará se zítra. Taková důvěra se projevuje v obyčejných věcech.

Dovolte, prosím, abych vám jako pěkný příklad vyprávěl příběh ze života holandské křesťanky Corrie Ten Boom. Tato Boží žena ukrývala se svojí rodinou za druhé světové války skupinu Židů před nacistickým pronásledováním. Sama byla vězněna v koncentračním táboře, kde zemřel její otec a sestra. Po válce se stala ne hlasem pomsty volající po trestu za bezpráví, ale hlasem odpuštění, smíření, evangelia Kristova. Její služba Božím Slovem a knihy ovlivnili tisíce, možná miliony lidí. Corrie zachovala tuto vzpomínku na svého otce z doby špatné ekonomické situace jejich rodiny:

„Bankrot? Tak to tedy ne!" To byla moje první myšlenka, když jsem ráno vyskočila z postele... celou noc jsem měla před očima fakturu s tou obrovskou částkou, kterou bylo třeba na konci týdne zaplatit. A právě ten den ráno přišel do obchodu muž, kterého jsem nikdy předtím neviděla. U svého pracovního stolu slyším, jak říká otci: „Potřebuji nějaké kvalitní hodinky." „Tady jsou hodinky vynikající značky," povídá otec a ukazuje neznámému to nejlepší, co v obchodě má.

Vidím, jak muž vytahuje z peněženky peníze. Peníze! Úžasné. Byla jsem si jista, že to bude stačit na to, abychom se dostali z nesnází. Před odchodem se neznámý k otci naklonil a důvěrně mu sdělil: „Odkakživa jsem chodil k hodináři Van Houtenovi, ale hodinky, které jsem si u něho koupil, nejsou dobré, každou chvíli se zastaví." „Můžete mi ty hodinky ukázat?" zeptal se otec. Vzal si je, otevřel, prohlédl si je lupou a něco opravil. „Vaše hodinky jsou bezvadné," řekl. „Bylo tam zaseknuté kolečko, nedalo žádnou práci ho uvolnit. Van Houten je vynikající hodinář, můžete mu důvěřovat. Vraťte mi ty hodinky, které jsem vám právě prodal!" Zákazník nevěřil vlastním uším. Přesto hodinky vrátil a otec mu dal zpátky jeho peníze. Muž bez meškání odešel...

Mně se to pranic nezamlouvalo. „Tatínku, jak jsi to mohl udělat?" „Poslyš, Corrie," odpověděl, „zdá se mi nefér dělat obchody na úkor kolegy. Víím, že myslíš na dluh, který musíme tento týden zaplatit, ale netrap se a důvěřuj v Boha!"

O několik dní později přišel do obchodu jiný zákazník. „Pane Boome, rád bych si pořídil nějaké exkluzivní hodinky, hodinky, které existují pouze v jediném exempláři. Bude to možné? Jsem ochoten dát za ně odpovídající sumu." „Vím o unikátních hodinkách," odpověděl otec, „objednal si je u nás rakouský císař speciálně pro sebe. Jsou zhotoveny z čistého zlata a jsou to první hodinky na světě, které dokážou zahrát hudební nápěv.

Císař se však mezitím vzdal trůnu a není už schopen zaplatit tak vysokou cenu." Při těch slovech otec otevřel kufřík a hodinky zákazníkovi ukázal. Klient si je nejprve důkladně prohlédl a pak celý nadšený prohlásil, že je kupuje. Na pult položil svazek bankovek a spokojeně odešel. Jen co byl venku, neudržela jsem se a radostně vykřikla. „Bůh nám pomohl! Nemůžu tomu uvěřit. Jak jsem byla hloupá, že jsem mu nedůvěřovala!"

I chudá vdova nám říká: „Nebud'te tak hloupí, abyste Bohu nedůvěřovali" Možná z hlediska toho světa nepatříš mezi mocné a bohaté nebo vzdělané a zajímavé, možná ani z hlediska církevního nepatříš mezi ty obdarované, výřečné a moudré nebo vždy pevně stojící sloupy společenství oceňované pro své schopnosti a věrnost. Pokud ale důvěřuješ Bohu, pak On nezapomene na tebe. Jsi provždy jeho dítětem. Možná je ve své důvěře chudá vdova takovým předobrazem Pána Ježíše, který se podle Lukáše také klade do Božích rukou ve všem. V hodině svého utrpení a smrti se modlí: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.“

My ale ještě nejsme na konci života. Věřím, že chudá vdova nás může poučit jak důvěra působí i na naši praktickou zbožnost. Nejde jen o oblast dávání a štědrosti, kde se máme ještě mnoho, co učit. Jde o samotný základ. Tím je, že opravdová zbožnost se projeví především před Bohem a pak teprve před lidmi. Pán Ježíš už na začátku své služby učí podobnou věc, jakou později ocenil u chudé vdovy. On upřednostňuje čistotu úmyslů před Bohem před všemi možnými projevy zbožnosti. Řekl: "Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar." (Matouš 5,23-24) . Odpuštění a láska má přednost před těmi nejúžasnějšími projevy zbožnosti a největšími oběťmi. V tom se příběh chudé vdovy dotýká ve čtvrté probírané prosby Modlitby Páně: "A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům."

Shrňme tedy důrazy příběhu o chudé vdově:

1. Nás tento příběh učí důvěře spočívat v dobrém i zlém v Božích dlaních, které pro nás strpěli probodení a ukřižování.
2. Chudá vdova nás učí štědrosti podle Boha, která jde dál za propočty a předpoklady, dál za rozumné kalkulace.
3. Chudá vdova nás učí pravé bohoslužbě, která spočívá v čistotě lidského nitra spočívající v neředěné důvěře, odpuštění a lásce.